

ANTONIO MARIA SICARI

Portreti svetaca 3

Naslov izvornika:

Antonio Maria Sicari: *Il terzo libro dei Ritratti di santi*

© 1993 Editoriale Jaca Book

Via Frua 11, 20146 Milano

www.jacabook.it

Nakladnik i copyright za hrvatsko izdanje:

© 2023 by SALESIANA d.o.o.

Omiška 8, Zagreb

salesiana@salesiana.hr

www.salesiana.hr

Za nakladnika: Mihovil Kurkut

Urednik: Matija Janeš

Prijevod: Dubravka Dubravec Labaš

Lektura: Zrinka Perković Dodig

Grafičko oblikovanje korica: Hrvoje Orlović

Grafička priprema: Salesiana d.o.o.

Tisak: Kerschoffset d.o.o., Zagreb

ISBN 978-953-205-262-6

ANTONIO MARIA SICARI

Portreti svetaca

Andela Merici • Ignacije Lojolski • Ivan od Boga •
Filip Neri • Alojzije Gonzaga • Lujza de Marillac
• Josip Rafael Kalinowski • Leopold Mandić • Eliza-
beta od Presvetoga Trojstva • Ivana Beretta Molla

3

Predgovor

» **O**naj koji ljubi žalio se na kršćane jer ne stavljaju ime svojega Ljubljenoga, Isusa Krista, na početak svojih pisama kako bi mu odali barem onakvu počast kakvu Saraceni odaju Muhamedu, čije ime stavljaju na početak svojih pisama iskazujući mu poštovanje.«

»Upitali su Onoga koji ljubi: ‘Kamo ideš?’

I on odgovori: ‘Dolazim svojem Ljubljenome.’

‘Odakle dolaziš?’

‘Idem k svojem Ljubljenom.’

‘Kada ćeš se vratiti?’

‘Ostat ću sa svojim Ljubljenim.’«

»Onaj koji ljubi mahnito je hodao nekim gradom pjevajući o svojem Ljubljenom, a ljudi su ga pitali je li izgubio pamet.

Odgovorio je da mu je njegov Ljubljeni ukrao volju, a da mu je on ponudio svoj razum pa mu je stoga ostalo samo pamćenje s kojim se prisjećao svojega Ljubljenoga.«

(iz *Knjige o Onome koji ljubi i o Ljubljenome*
Ramona Llulla – 13. stoljeće)

SVETI
LEOPOLD MANDIĆ

(1866. – 1942.)

Svetci su živuće objašnjenje evanđelja i kako bismo ih razumjeli, često se treba vratiti na onu *svetu stranicu* koju su morali protumačiti svojim životom: svatko od njih različitu stranicu, po Božjem nalogu.

Sveti Leopold Mandić, franjevac kapucin, bio je pozvan utjeloviti, u prvoj polovici ovoga stoljeća, parabolu o milosrdnom Ocu koji čeka *sina rasipnoga*.

U njemu se očinstvo iskazivalo u potpunosti – kako su godine prolazile – na čestitome licu valovite brade, i u beskrajnom primanju ljudi. Tamo, u tajnovitosti svoje ćelije-ispovjedaonice gdje je, deset-petnaest sati dnevno, gotovo trideset godina, slušao i opraštao grješnicima u Božje ime.

No od očinskoga je imao samo lice i srce. Po svemu ostalome bio je neugledan čovjek: visok metar i trideset i pet centimetara, hrom zbog artritisa koji mu je izobličio stopala, boležljiv, s neugodnom govornom manom koja mu je onemogućavala propovijedanje i zbog koje mu je uvijek bilo neugodno.

On je često vrlo skromno priznavao: »Zaista sam beznačajan čovjek, čak i smiješan.«

Neki njegov subrat koji je volio pametne dosjetke, jednom se pokazao jako okrutnim nazvavši ga »sažetkom čovjeka«.

Otac Leopold dobroćudno se smješкао iako je po naravi bio ponosan i naga, kako i priliči muškarcu hrvatskoga roda, iz plemenate, iako osiromašene, obitelji.

Kako bi si oprostio poneki rijetki ispad, ponavljao je riječi svetoga Jeronima koje je upućivao Bogu kada se ispričavao za svoju naprasitost: »Oprosti mi, Gospodine, što sam Dalmatinac!«

No s obzirom da je bio tako mali, i u toj prilici izgledao je smiješan.

Dok ga Padova još nije poštovala kao oca, događalo se da bi ga studenti, koji su besposličarili u kafiću Pedrocchi, ismijavali i zlostavljali.

Ponekad bi ga i djeca ismijavala na ulici.

A onda se cjelokupno građanstvo *preobrati*lo, doslovce su se *okrenuli* prema njemu, prema onoj ćelijici gdje se svakoga dana događalo čudo božanskoga milosrđa.

Nekoliko godina prije smrti, koja se dogodila 1942. godine, otac Leopold prorekao je i krvavu kupelj koja će potopiti Italiju i bombardiranje koje će razoriti Padovu: »Grad će biti razaran više puta«, rekao je, »i ovaj će samostan biti teško razoren... ali ova ćelijica ne će. Ovdje je Gospodin Bog mnoge duše naučio milosrđu; mora ostati spomenik njegovoj dobroti.«

Kada je u svibnju 1944. Padova izmrcvarena bombardiranjem, na crkvu i kapucinski samostan palo je pet bombi visoke razorne moći koje su sve uništile, ali je ćelijica ostala stajati, netaknuta.

Danas je tamo u neposrednoj blizini izgrađena kapela i u njoj je pokopan sveti Leopold. Do danas je njegovo tijelo neraspadnuto, pa je Padova *meta* hodočasnika. Ljudi dolaze i u ćelijici u knjigu dojmova zapisuju razmišljanja i molitve. Prije deset godina – četrdeset godina nakon smrti – nastalo je dvjesto četrdeset knjiga, a svaka ima tisuću stranica.

Otac Leopold bio je, dakle, u očima ljudi mali redovnik tako da ga neka njegova subraća nikad nisu uspjela uistinu poštovati.

Govorili su »da je ispovjednik neznalica, previše širokogrudan, nerazborito je svima davao odrješenje«. Neki su ga podrugljivo nazivali fratar *odrješavalo*.

Ali kršćani su ga tražili s nepogrješivim osjećajem onoga koji se može pouzdati samo u beskrajnu dobrotu nebeskoga Oca.

Otac Leopold – Bogdan Mandić – rođen je 1866. godine u Hercegovini, u Dalmaciji, u Kotorskom zaljevu, posljednji od dva-

naestero djece. Bio je hrvatskoga roda, iz obitelji koja je svake godine slavila »početak svoje vjere« još od kada se neki daleki predak preobratio na katoličanstvo.

Kao što se često događa, plan koji je Bog imao za njega pretkan je u događaju iz djetinjstva.

On je to sam ispriповijedao:

»Kada sam bio dijete od osam godina, počinio sam propust koji mi nije izgledao težak te još i danas smatram da je bio takav. Moja me sestra optužila i potom me odvela župniku kako bi me opomenuo i kaznio. Priznao sam župniku svoju krivnju i nakon što me oštro ukorio, poslao me klečati usred crkve. Bio sam jako nesretan i govorio sam sam sebi: 'Zašto je tako oštar prema djetetu zbog lakšeg propusta? Kada budem velik, želim postati redovnik, postati ispovjednik i biti jako dobar i milosrdan prema grješnicima!'«

To je jedan on onih događaja koji, kada ih se teško doživi, mogu nekoga zauvijek udaljiti od sakramenta, ali mogu i stvoriti poziv, ako potaknu na to da sanjaš dobro.

Izabrao je kapucinski red – a tada su u Dalmaciji djelovali venciјanski redovnici – jer ih je doživljavao skromnima, skrušenima, voljeli su narod, a i pravoslavci su ih uvažavali. Ovaj zadnji aspekt osobito ga je privlačio još od kada je primijetio da *njegov narod* (a pod tim je mislio na sve Slavene) razdiru nacionalizam i podjele koji traju stoljećima.

Znamo da je prije negoli je postao svećenik, s dvadeset i dvije godine, osjećao da ga je Bog posebno pozivao: trebao je raditi »na povratku pravoslavnih disidenata u katoličko jedinstvo«.

Nije bila riječ o trenutačnom porivu, već o sigurnosti koja je trajala cijeli njegov život, s vrtoglavim krešendom.

Ima na desetke slika i ceduljica na kojima se on, godinu za godinom, u različitim formulama, svečano napisanim na latinskom jeziku, zavjetom i prisegom obvezivao na tu zadaću.

Sigurnost u božansko podrijetlo toga poziva postaje sve snažnija, što potvrđuju sljedeći zapisi:

»Jasno mi je pred Bogom [...]«, »znam po milosti Božjoj da sam bio izabran za spas svojega naroda«; »slobodnom voljom izvršavam staru odredbu«.

Evo zapisa iz 1912.:

»Za vrijeme svete pričesti jasno sam shvatio, po mnoštvu dokaza i po očiglednosti istine, da sam pozvan na djelo Otkupljenja svojega naroda.«

Sigurnost u to nikada nije nestala.

Godine 1937. napisao je: »*Pro solemni memoria.* [...] Ove je godine pedeseta godišnjica od kada sam prvi put čuo Božji glas koji me pozivao na molitvu i meditaciju za povratak istočnih disidenata u katoličko jedinstvo.«

Još su dojmljiviji zavjeti izrečeni kao prisega:

»Obnavljam svoj zavjet, obvezujući se prisegom«; »nanovo sam prisegnuo umom i dušom...«; »upregnuo sam svu snagu svojega života...«; »želio bih krvlju zapisati svoj zavjet...«

Odlučno je zapisao:

»Kraj mojega života mora biti povratak istočnjaka u katoličko jedinstvo!«

No činilo se da njegovi poglavari ne mare za to. Vidjeli su da je slabe tjelesne građe, sputan u govoru (iako je uporno učio mnogo slavenskih jezika), dobar samo za ispovijedanje.

Nekoliko puta povjerali su mu odgovornost za kakav mali samostan. Došlo je čak do toga da ga imenuju ravnateljem kapucinskih studenata u Padovi – na odgovornu odgojnu dužnost – ali su ga maknuli s tog položaja nakon nekoliko godina jer su procijenili da je previše popustljiv.

Naravno da je prema sebi bio vrlo strog i bio je uzorno poslušan, ali sa studentima nije uspijevaao biti strog. Često je davao oprost i govorio:

»Ja ću vršiti pokoru umjesto vas, molit ću ja umjesto vas.«

Poglavari su čak došli do toga da odgovaraju studente od ispovijedi kod njega: nije bio dovoljno strog i mogli su iskoristiti njegovu dobrotu.

Tako je život našega oca Leopolda prolazio u nepopravljivoj proturječnosti.

S jedne je strane on bio siguran da ga je Bog pozvao na apostolat među odijeljenim istočnjacima (»moji ljudi«, »moj narod«, »moja braća«), a s druge nije mogao krenuti na put jer mu poglavari nisu davali dozvolu.

Godine 1923. (imao je već pedeset i sedam godina!) – nakon pripojenja Rijeke Italiji – napokon su odlučili da ide u samostan u tome gradu, na korak od njegove zemlje. Otišao je moliti *Te deum* na oltar Majke Božje.

No stiglo je biskupovo pismo: »Preseljenje u Rijeku sjajnoga oca Leopolda izazvalo je u cijelome gradu Padovi veliku ogorčenost i pravu žalost. Shvaćam potrebe svete franjevačke regule, ali mi se čini da se zbog dobrobiti toga velikoga i čuvenog grada i biskupije može dozvoliti iznimka...«

Povukavši odluku o premještanju, provincijal mu je napisao: »Vaše poslanje u Padovi nije još završeno.«

Svi su znali za njegovu strast prema Istoku, toliko je često o tome govorio. Među braćom franjevcima bilo je onih koji su govorili da je to »njegova sveta ludost«, neki drugi, pak, brže-bolje su zaključivali da je otac Leopold »lud«.

Od tada ga nitko nije više čuo da o tome govori osim ispovjednika u čijim je rukama nastavio obnavljati zavjete i prisege.

Nakon nekoliko godina jednome je subratu, koji ga je ispitivao i čudio se neobičnoj tišini o toj temi, rekao: »Prije dosta vremena imao sam priliku susresti i pričestiti svetu osobu koja mi je nakon pričesti rekla: 'Oče, Isus mi je naložio da vam kažem da je svaka duša kojoj pomažete ovdje u ispovijedi njegov Istok'.«

Mogla je to biti utješna misao. No umjesto toga, ta je misao ušla u njegovu prisegu: »Svaka duša koja od mene zatraži moju svećeničku pomoć, bit će tada moj Istok.«

Moramo produbiti malo temu kako bismo shvatili otajstvo i bogatstvo svjedočenja oca Leopolda.

Svi znaju da zavjetovanje Bogu i obveza prisegom znači obvezu koja traje cijeli život. Kada imamo osjetljivu dušu (a otac Leopold bio je nadljudski savjestan), zavjet može postati izvor nemira i nelagode, osobito ako se to učini preko krutih obrazaca.

Ali otac Leopold je od tada nadalje pribjegavao zavjetima nevjerojatne apsolutnosti.

Ovdje navodimo jedan: »1928: *pro memoria*. Obvezujem se zavjetom da ću upregnuti sve snage svojega života (*omnes rationes vitae meae*), u skladu s načinom koji mi je pružen, tijekom cijeloga svojeg života, trenutak po trenutak (*actualiter*), potpuno predan, za povratak istočnih disidenata u katoličko jedinstvo.«

»Način koji mu je pružen« (kako je to navedeno u mnogim drugim zavjetima) bio je služenje svećeničke službe – u slavljenju euharistije i u ispovijedanju – na najbolji mogući način, »*potpuno predan, trenutak po trenutak*«.

On je, dakle, za vrijeme mise osjećao i fizički trpio zbog problema jedinstva, poistovjetio se s Kristom s neopisivom strasti (često i plačući tako da bi smočio oltarnike).

»Vidiš«, rekao je jednoga dana nekom pokajniku, »jutros sam slavio misu za svoj narod te, pomislivši na veličinu božanske žrtve koju je Vječni Otac podnio, rekao sam: 'I sad me odbijte uslišiti, ako možete, blaženi Gospodine!'« I plakao je od ganuća.

Na ispovijedima je prema svakome pokajniku postupao kao da obraćenje njegovih ljudi ovisi u potpunosti od obraćenja upravo toga grješnika koji je stajao pred njim.

Još bolje: ne »kao da«, već u vjeri da Božja milost, izlivena na svakoga grješnika, dolazi i do njegova naroda preko otajstva zajedništva svetih.

Bio je siguran da će se jedinstvo ostvariti. Pisao je: »Nepogrješivo će se ostvariti velik čin jedinstva!«

Zastanimo na trenutak na tom njegovu ekumenskom pozivu zbog kojega mu je gorjelo srce u doba kad se o toj temi gotovo i nije govorilo.

I razmislimo o tome sada – nakon što su pale totalitarne ideologije – kada upravo u toj njegovoj zemlji bukne još uvijek najgori mogući nacionalizmi i vjerski sukobi.

Sadržaj

Predgovor	7
Sveta Anđela Merici	9
Sveti Ignacije Lojolski	25
Sveti Ivan od Boga	41
Sveti Filip Neri	55
Sveti Alojzije Gonzaga	73
Sveta Lujza de Marillac	89
Sveti Josip Rafael Kalinowski	107
Sveti Leopold Mandić	125
Sveta Elizabeta od Presvetoga Trojstva	141
Sveta Ivana Beretta Molla	155